

Hví firnast við sann- leikan, „Krossur“?

„11 einkisigandi orð“.

»Tingakrossur« tykist at hava fingið ilt av okkara grein: »Sam- bandið og sjálfstýrið hálts um hálts í afturhaldsverjunum«.

Vit kunnu væl skilja, at blað- stjórin á »Tingakrossi«, hann, sum einaferð var so reyður og eldhugaður sum nakar, hann, sum í skrivning síni var ein vekjari fyri javnaðarhugsjónum til á landi — vit kunnu skilja, at hann treyðin viðgongur, at tann flokkur, ið hann nú er talsmaður fyri, skal háltsfevnast við nakran í láturverjuni fyri afturhaldinum. »Tingakrossar« blaðstjórin var borin til at finnast og teljast aðrastaðni enn har, hitt dimmasta afturhaldið hevur sæti. Tað er ein av lívs- ins dapru leikum, at hann av lagnuni varð kastaður at bera ábyrgd saman við monnum sum í lívi og veran síni ganga tvørturímóti teim hugsjónum, ið hann á ungum árum norði, og sum vit ikki ívast í, at hann enn tann dag í dag ber í barni sínum.

Vit skilja so væl, at hann kvepplist av sæti, tá ið hann læs grein okkara — og man tað ikki rórust í honum hvørja ein- astu ferð, ið nakað og nakar bera honum iða í huga viðvíkj- andi sjálfstýrsmanna frælsis- og áresishuga? Vit ívast ikki — tað má so vera. Men hans- ara stóða er tessvegna so mikið meiri at harma — at gloyma seg sjálvan, mið og mál ber ikki til hjá einum rættum manni við ríkum evnum. Men hví halda áfram við ikki at vilja siggja sannleikan? Hví ikki skera ígjøgnum og viðganga royndirnar? Hví vera eyrkvisin, kveppa seg undan og bera í boturlflaka og royna at fáa tað at siggja út, sum alt er í góðum lag, tá ið tað tvørturímóti er í ólagi? Og sjálfstýrisflokkurin má vera í ólagi eftir hugsan blaðstjóra »Tingakrossar«.

Vit biðja tygum, harra blað- stjóri »Tingakrossar«, at svara okkum uttan umveip:

Samtykka tygum sjálfstýris- flokksins politikk og avgerðir á tingi?

Samtykka tygum hansara og sambandsins háltsfevnandi stöðu til t. d.:

Kongsgóðið, ellisrentuna, tær socialu lógirnar, einkarsolumál- ini, kravið um prógv í føroysk- um fyri at kunna verða lærari í Føroyum? o. s. fr.?

Hava vit mettt tygum rætt, vita vit, at svarið verður eitt avgjort neil!

Vit lata hesar spurningar vera høvuðsaftursvarið til »Tingakrossar« grein: »Úrslitið« av 18. okt. og skulu fyribils bert við nokrum fáum orðum rætta høv- uðsmistakini:

1) Er tað ikki mistak »Kross- uren« at halda Føroya lögting bert vera fyri Havnamenn? Tað skuldi verið óneyðturviligt at sagt, at Suðringar eins og allir Føroyingar kunna sær lut í Føroya lögtingi. Tað átti »Krossur« at vita.

2) At M. S. Viðstein hevur sitið sum kommunistur á tingi, er okkum ókunnugt — hann sjálvur sigur seg ikki vita av tí. »Krossur« man tí eisini her vera villstur.

3) Vit vita, at einstakir menn innan fyri sjálfstýrið hava verið sínir fyri einkarsolu við yms- um vörum, men sjálfstýrisflokk- urin sum flokkur hevur hildið við sambandinum í at kveð hesi mál.

»Krossur« má duga at skilja, at ikki einstakir menn, men meir- lutin í einum flokki avger flokksins stöðu.

4) Okkara uppskot um kongs- góðið var ikki 11 einkisigandi orð, men hetta:

»Í tí Føroya lögting ataltar: Torvur er á, at alt kongsgóðið fer undir tingsins vald og at reglur fyri hesum asetast sum skjótast, gongur tingið yvir til næsta mál á dagsskráini«.

Vit hugsa ikki, at blaðstjóri »Tingakrossar« við góðari sam- vitsku eina ferð enn kann kalla hetta uppskot fyri einkisigandi. Ella er tað so vorðið við sjálvs- stýrinum, at tað heldur tað vera neyðturviligt at skriva tjákkar bókur fyri at yvirbevisa sjálvs- stýrismonnum og Føroyingum um, at kongsið eigur at fara undir tingsins vald?

Jóanes bóndi Patursson hókn- aði í knounum, tá ið hann skuldi greiða atkvøðu fyri, at tingið skuldi ráða yvir kongs-

góðsinum. At »Krossur« fróur sigur frá, at hesin oddamaður sjálfstýrisins stult aftaná áresin havd, at bøndurnir skuldu fáa kongsgóðið til óðals, man vera komið av misgávum. Tí henda bóndans »stórgrara« gerð kann væl ikki falla saman við hugsan blaðstjóra »Tingakross- ar« um, hvør ið skal eiga Fø- roya jorð?

5) »Tingakrossur« veit ella má vita, at tað er órættur, at javnaðarmenn á tingi hava verið ímóti at lækka valrættaraldurin. Teir settu júst uppskot um lækkan av valrættaraldrinum eins og at koyra skattatreytirnar burtur til sóknarstýrisval. Men hetta seinasta vildi og vilja sjálfstýrismenn ikki, og fall tí uppskotið fyrsta árið. Javnaðar- menn máttu tí næsta ár lata kravið um at koyra skattatreytir- inar burtur falla og einans greiða atkvøðu fyri at lækka valrættaraldurin. Hví dylja sam- bandsins og sjálfstýrisins hálts- fevnandi semju um at taka sóknarstýrisvalrættin frá tí fá- læka?

Á Føroya lögtingi 1933.

Eftirstøða til Vágshavn.

Amtaðurin hevur í ár lagt fyrstingid eina umsókn frá sóknar- stýrinum í Vági um góðkenning- av, at Vágs havnar eftirstøður »afbetalesta« í fylgjandi ár.

Í álitinum, ið nevndin, sum hevði hetta mál til viðgerðar stendur millum annað. . . . :

»Den ønskede Approbation paa Afbetalingar paa Havnens Restancer gaar ud paa, at det oprettes frivilligt Forlig med Debitorerne, gaende ud paa, at alle Restancer pr. 1. Januar 1933 betales i syv paa hinanden følgende Aar, saaledes at 1/7 betales uden Rente inden hvert Aars 1. Januar, og første Afdrag inden 1. Januar 1934.

Ifølge Restancelisten pr. 1. Januar 1933 er den samlede Sum, fordelte paa 25 Debitorer — 51.171 Kr. Af den vedlagte Sta-

tus pr. 1. Januar 1933 fremgaar, at Havnens Restgæld til Staten andrager 105.000 Kr. Beholdning- en er opført med 1111 Kr. 36 Øre i Føroya Banki foruden omhandlede Restancer paa 51.171 Kr.

Amtet har i Skrivelse af 1. Marts d. A. udbedt sig en specificeret Restanceliste, af hvilken det maatte fremgaa, hvor store Beløb Medlemmer af Forstanderskabet eller af Havnebe- styrelsen stod skyldigt til Havnen, idet Amtet bemærker, at det ikke kan forventes, at Løgtinget vil gaa med til, at Forstander- skabsmedlemmer yder sig selv betydelige Henstand med offent- lige Arbejder og samtidig forbliver som Forstanderskabs- medlemmer.

Udvalget maa meget beklage den store Henstand, Forstander- skabet har ydet de forskellige Personer, Restancen 51.171 Kr. er offentlige Midler, som Hav- nen til enhver Tid burde haft til Raadighed til Dækning af Rente og Amortisation, eventu- elle Reparationer og andre for Havnen gavnlige Formaal. Man mener ikke at kunne anbefale den ansøgte yderligere Henstand med Betaling i Løbet af 7 Aar og rentefrit. Udvalget skal til- lade sig at foreslaa Tinget at approbere, at der gives en Be- talingsfrist paa 4 Aar med Rente 5% fra 1. Januar 1934 og første Afdrags Erleggelse inden 1. Janu- ar 1934. Endvidere at Amt- manden bemyndiges til at op- rette nødvendige Dokumenter for Sikkerhedsstillelsen.

Forslag.

1) Tinget meddeler Forstander- skabet for Vaag Sogns Kom- mune Approbation paa, at den til Havnen i Vaag skyldige Restance 51.171 Kr. indfries i Løbet af 4 paa hinanden følgende Aar til- ligemed Rente 5% p. a. fra 1. Januar 1934. Første Af- drag erlægges inden 1. Janu- ar 1934.

2) Amtmanden bemyndiges til at oprette de nødvendige Dokumenter, eventuelt Sik- kerhedsstillelse, angaaende

Gælden samt føre Tilsyn med Overholdelse af Beta- lingerne.

Broytan av grindareglugerðini.

Johs. Joensen greiddi frá, at fabrikantur Johan Evensen heitti á tingið um at broyta grindar- reglugerðina soleiðis, at hval- irnir vóru opaðir við tað sama, teir vóru dripnir, og at grindin skuldi verða tikið upp í góð- ari tíð, so tað ikki hendi, sum tað tessverri oftum hevði hent, at nógv av grindini fór til spillis.

P. M. Dam tók undir við um- sóknarmanninum og helt, at tingið mátti broyta grindareglu- gerðina. Tað var ikki bert tann av umsóknarmanninum nevndi spurningur, ið torvði at takast upp til viðgerðar, men tað vóru mangir aðrir spurningar sum jarðahvalurin, hvalvágir o. fl. ið ikki kundu verða skotinir út longur.

Johan Kallsoy helt eina langa góða roðu um grindaviðurskifti- ni. Hann fannst harðliga at, at menn vóru komnir inn uppá tað, at grind ikki fekt uttan ímóti kontantum. Hetta forði við sær, at mangur fátækur maður ikki kundu keypa sær grind til vetrarmat, av tí at hann ikki hevði kontantan pening um hendur. Hann kundi eiga pen- ing, men ikki hava fingið hann. Hann kundi vera staddur á útróðri, tá ið grindaboðini komu — og útróðarmenn fóru ikki av húsnum við peningi í lummum. Talarin helt tað vera skilaleyst, at grindasalgid skuldi biða til útskiftingin var liðug. Tað kundi ofta vara nóg so leingi. Hann bar í uppskot at fáa skipað so- leiðis, at tað við tað sama aftan- ná drápið kundi seljast nokun- lunda tann partur, ið vanliga verður seldur. Hetta vildi gjørt tað møgigt hjá monnum at keypt sær friska grind.

A. Samuelsen talaði um, hvussu tvørligt, stravið og trup- ult sýslumenninir høvdu tað í grindadrápi. Hann helt, at allir sýslumenn royndu at seta menn í arbeiði til at opa hvalirnar. Men fólk gjørdi tað vanliga ikki — og sýslumaðurin hevði ikki stundir at gæsa eftir, at »ordr- arnir« vóru eftirfylgd. Hann lovaði Kallsoy at hugsa um uppskotið, at ein partur av grindini kundi verða seldur við tað sama, grindin var deyð. Men grindin mátti merkjast fyrst.

HINI FØROYSKU KOLINI

Í tí danska tíðarritinum »Til- skueren« hevur hin danski verk- frøðingurin Harald Nielsen, ið býr í Onglandi, skrivað eina grein um Føroyar og kólið.

Av tí, at hon er væl skrivað og er sera forvitnislig fyri okk- um Føroyingar, loyva vit okkum at prenta hana, ella í hvussu er stóran part av henni her í blaðnum. —

Tað er sjálvsagt, at harra Harald Nielsen, sum danskari, sær hetta mál, kólmálið, út frá danskum sjónarmiði og sær kólið og eitt framtíðar kolverk sum eina keldu til inntøku fyri Danmark. Men hann er heldur ikki blindur fyri tí týðningi, hetta hevur fyri Føroyar og Føroyingar, tó teir sjálvandi ikki koma longur enn í annað ráð,

Til hetta er einki at siga hjá okkum, tí teir ið peningin seta til, eiga fyrsta takið, og so hava, sum vit øll vita, Føroyingar, t. v. s. tey sum eiga ella áttu ta jørðina, sum kólið er í, selt kólið og tað meir enn eina ferð fyri dýrar pengar.

Hetta siga vit, fyri at miss- fatan ikki skal koma, og talað ella skrivað verða um, at Fø- royingar hava liðið ella koma at liða nakran órætt kólmálinum viðvíkjandi.

Tá vit her tala um tann týð- ning hetta mál hevur ella vil hava fyri Føroyar, so nertur tað beinleiðis bara við Suðuroynna og fólkid har, við tað, at ikki kann ventast, at nakar annar úr nokrum øðrum stað í Fø- royum fær arbeiði har; men tað

hevur ella rættari vil fáa ein ómetalan týðning fyri okkum øll, um Suðuroyingar fáa ar- beiði! Men fyri allar Føroyingar vil tað hava stóran týðning at fáa kol fyri hampuligan, lættan pris, og so er tað sjálvsagt bara gleðiligt, at allar tær møgulig- heitir, Føroyar goyma, t. d. í fjøllum sínum, verða nýttar øllum okkum til frama.

Hvor vilt stórdrifin spyrst burtur úr er ilt at siga.

Um stórdrifin skuldi verið av ongum — vit vóna og ynskja, at hon má koma í lag — vita vit, at menn eru sterkt »inte- resseraðir« í at fáa byrjað eina drift í hvussu er, um hon so bert verður í heilt smáum.

Greinin í »Tilskueren«, er so long, at hon kemur at ganga gjøgnum fleiri bløð, og av tí at hon burjar so vakurt, taka vit hana frá fyrst av:

Det forlød rundt om paa Dækket, at i Løbet af en halv Time kunde vi se det første Glimt af Færøerne. Jeg satte Kikkerten for Øjnene, og grad- vis steg nogle ubestemmelige Taagebanker frem af den spejl- blanke Havflade. Mere og mere tog de fast Form og fik Farve — først en hel grønlig, saa skimtede man nogle mørkebrune Pletter i det grønlig, og om- sider forelaa der en Ø. Det var Syderø.

Og nu fulgte i hurtigt Række- følge Lille Dimon, Store Dimon og Sando — som alle, naar man træder paa dem, viser sig at være anseelige Fastlande, men som ude fra Havet nærmest synes at være nogle store Sten, en meget stor Dreng har moret sig med at lægge ud i Vandet for at have noget at hoppe rundt paa.

Ustandseligt skifter Solreflekser ne i Klippesiderne, der her skin- ner som en Diamant, og hist falder tilbage i en Slukts blaa Skygge. Taagen ligger som Ed- derdunreder paa Toppene, og det minder lidt sammen om et af disse engelske Malerier, som man i Danmark er tilbøjelig til at finde alt for smukke.

Det er navnlig Syderø, der har min Interesse. Her ligger nemlig de Kullejer, som jeg, der har levet det meste af mit Liv i Kullejer rundt omkring i Ver- den, hvor disse findes, trak meget paa Smilebaandet af, da man først fortalte mig om dem. Som andre danske Dreng havde jeg læst om Færøerne i Sko- lerne, men at der her skulde kunne etableres en rentabel Kuldrift, var i Sandhed aldrig faldet mig ind, og som jeg staa- her paa Damperens Dæk med